

Sygn. akt V ACa 229/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 lipca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Jadwiga Galas
Sędziowie :	SA Barbara Kurzeja (spr.) SA Janusz Kiercz
Protokolant :	Barbara Knop

po rozpoznaniu w dniu 9 lipca 2013 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa W. K. i A. N.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w K.

o naprawienie szkody

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach

z dnia 20 grudnia 2012 r., sygn. akt I Cgg 29/11

oddala apelację.

Sygn. akt V ACa 229/13

Uzasadnienie.

Wyrokiem z dnia 20 grudnia 2012 r. Sąd Okręgowy zasądził od pozwanej (...) na rzecz powodów: A. N. i W. K. kwotę 506.097 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 9 października 2012 r. tytułem odszkodowania za dotknięty szkodami górnictwem budynek gospodarczo – administracyjny wzniesiony na położonej w R. przy ul. (...) nieruchomości, której powodowie W. K. oraz A. N. (wspólnicy spółki cywilnej (...)) na prawach współwłasności łącznej) są użytkownikami wieczystymi oraz właścicielami znajdujących się na niej zabudowań, zobowiązał pozwaną do przywrócenia do stanu poprzedniego pozostałych objętych pozwem budynków przez wykonanie prac remontowych, oddalił powództwo w pozostałej części oraz powództwo wniesione przez powodów: I. N. i D. K. jako nielegitymowanych czynnie w procesie, nadał wyrokowi do kwoty 150.000 zł (uznanej przez pozwaną) rygor natychmiastowej wykonalności oraz orzekł o opłatach sądowych należnych Skarbowi Państwa, nieuiszczonych przez powodów.

W ocenie Sądu pierwszej instancji, wielkość wychylenia budynku gospodarczo-administracyjnego mieści się w zakresie uciążliwości dużej. Z uwagi na gabaryty budynku oraz układ funkcjonalny niemożliwe jest przywrócenie tego budynku do stanu poprzedniego poprzez poziomowanie podłóg i posadzek. Koszt usunięcia szkód górniczych występujących w budynku administracyjno-gospodarczym wynosi 225.911,25zł natomiast koszt jego rektyfikacji wyniósłby 956.589,81 zł, a koszt wszystkich działań naprawczych 1.212.501,06 zł. Tymczasem koszt jednorazowego odszkodowania, przy uwzględnieniu stopnia naturalnego zużycia budynku wynosi 506.097,31 zł. Roszczenie odszkodowawcze powodów uznał w związku z tym za uzasadnione na podstawie art. 95 obowiązującej w dniu wszczęcia niniejszego postępowania (w dniu 12 sierpnia 2011r.) ustawy z dnia 04 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze, według którego jeżeli nie jest możliwe przywrócenie stanu poprzedniego lub koszty tego przywrócenia rażąco przekraczałyby wielkość poniesionej szkody, naprawienie szkody następuje przez zapłatę odszkodowania.

Powyższy wyrok w części uwzględniającej roszczenie odszkodowawcze ponad kwotę 150.000 zł oraz orzekającej o kosztach procesu zaskarżyła pozwana i zarzucając Sądowi Okręgowemu naruszenie prawa procesowego:

- art. 217 i 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 285 i 286 k.p.c. poprzez uznanie opinii biegłego, nieposiadającego wiadomości specjalnych, za wiarygodny dowód w sprawie pomimo niewyjaśnienia zgłoszonych do niej zastrzeżeń,

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie nietrafnych ustaleń odnośnie do wysokości należnego powodom odszkodowania,

- art. 101 i 102 k.p.c. poprzez niezastosowanie pomimo uznania roszczenia do kwoty 150.000 zł przez pozwaną przy pierwszej czynności procesowej

wniosła o zmianę wyroku przez oddalenie powództwa ponad kwotę 150.000 zł, odstąpienie od obciążania pozwanej kosztami procesu i zasądzenie od powodów na rzecz pozwanej kosztów procesu za obie instancje ewentualnie o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Pozwana w toku postępowania dowodowego zgłosiła wniosek o powołanie do wyceny nieruchomości powoda biegłego z uprawnieniami rzeczoznawcy majątkowego, a następnie po wydaniu opinii przez biegłego, który – jej zdaniem - nie posiada uprawnień rzeczoznawcy majątkowego, podnosiła także zarzuty procesowe kwestionujące poprawność sporządzonej opinii. Jej zarzuty nie zostały jednakże połączone z wnioskiem o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego rzeczoznawcy majątkowego, o którym mowa w przepisach rozdziału 1 działu V ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarowaniu nieruchomościami; nie może zatem skutecznie zarzucać w apelacji uchybienie przez Sąd pierwszej instancji przepisom postępowania w tym zakresie.

Zarzuty skarżącej dotyczą naruszenia przepisów proceduralnych, co do których skuteczne postawienie zarzutu w apelacji wymagało spełnienia wymogów art. 162 k.p.c., a mianowicie zwrócenia uwagi Sądu na uchybienia przepisom postępowania oraz zawniostkowanie wpisania zastrzeżenia w tym przedmiocie do protokołu. Prekluzja przewidziana w tym przepisie obejmuje swym zakresem wszystkie uchybienia procesowe, w tym i te, które miały wpływ na wynik sprawy, jak również w zakresie postępowania dowodowego, gdy naruszenie przepisów postępowania znalazło wyraz w wydanym w tej materii postanowieniu (por. uchwały SN z 27 października 2005 r., III CZP 55/05, OSNC 2006 r., nr 9, poz. 144 oraz z 27 czerwca 2008 r. III CZP 50/08 i wyrok SN z 15 czerwca 2007 r., II CSK 96/07, niepubl).

Skarżąca nie twierdziła także by dokonując szacowania (wyceny) nieruchomości biegły K. sporządził ją z naruszeniem działu IV ustawy o gospodarce nieruchomościami; nadto w oparciu o treść art. 150 ust. 2 wymienionej ustawy Sąd trafnie zważył, iż wartość odszkodowania winna odpowiadać wartości odtworzeniowej nieruchomości, a nie jej wartości rynkowej skoro ta służy do wyceny nieruchomości na użytek obrotu, a nie do ustalania wysokości należnego odszkodowania.

Odszkodowanie pieniężne ma bowiem zrekompensować powódce w pełni szkodę wobec niemożności restytucji naturalnej. W przypadku szkód powstałych na skutek działalności zakładu górniczego w aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się pełną kompensatę szkody (uchwała SN z 12 V 2004 r., III CZP 20/04, OSNC 2008, nr 7-8, poz. 115 oraz wyrok SA w Katowicach z dnia 10 lutego 2011 r., V ACa 621/10, LEX nr 1001395). Wprawdzie, jako wyjściowe, biegły przyjął ceny z 2007r., jednakże dokonał aktualizacji tych cen do aktualnej wartości przy uwzględnieniu wskaźnika wzrostu cen robót w sposób, który oddaje aktualną ich wartość. Do zarzutów pozwanej w tym zakresie biegły, w sposób rzeczowy i wyczerpujący, odniósł się nadto na rozprawie poprzedzającej ogłoszenie wyroku.

Zarzut naruszenia przepisów art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 278 i art. 286 k.p.c. okazał się bezzasadny, gdyż Sąd pierwszej instancji szczegółowo i w sposób wnikliwy ocenił przeprowadzone dowody i prawidłowo wyjaśnił, dlaczego podzielił dowód z opinii biegłego K., zaś skarżąca formułując zarzut naruszenia art. 285 k.p.c. nie wskazała na jej braki; nie wykazała również jakie kryteria oceny przeprowadzonego dowodu z opinii biegłego zostały naruszone.

Nie może również odnieść rezultatu zarzut dotyczący naruszenia art. 217 § 1 k.p.c., wedle którego strona może aż do zamknięcia rozprawy przytaczać okoliczności faktyczne i dowody na uzasadnienie swoich wniosków lub dla odparcia wniosków i twierdzeń strony przeciwnej łączony z naruszeniem art. 285 § 1 k.p.c. stanowiącym, że opinia biegłego powinna zawierać uzasadnienie oraz art. 286 k.p.c., który upoważnia sąd do zażądania ustnego wyjaśnienia opinii złożonej na piśmie, może też w razie potrzeby zażądać dodatkowej opinii od tych samych lub innych biegłych. Skarżący nie umotywował bowiem powyższych zarzutów, nie podał na czym wskazane naruszenie miało polegać, a jak trafnie wskazał w orzeczeniu z dnia 15 lutego 1974 r., II CR 817/73 (niepubl.) Sąd Najwyższy, do dowodu z opinii biegłego nie mogą mieć zastosowania wszystkie zasady prowadzenia dowodów, a w szczególności art. 217 § 1 k.p.c. Jak już wyżej wskazano, skarżący nie wnosił o dopuszczenie dowodu z innego biegłego; nadto, skoro w przekonaniu Sądu opinia wyznaczonego biegłego była na tyle kategoriyczna i przekonująca, że wystarczająco wyjaśniała zagadnienia wymagające wiadomości specjalnych, brak było podstaw do prowadzenia w tym zakresie postępowania z urzędu.

Nie zachodziły również podstawy do podzielenia zarzutu naruszenia art. 101 i 102 k.p.c. przez ich niezastosowanie. O kosztach sądowych nieuiszczonych przez powodów Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Jest to ramowy przepis dotyczący rozliczenia kosztów sądowych, zawierający odesłanie do innych uregulowań, w szczególności do zasad rozliczania kosztów procesu, w tym art. 101 i 102 k.p.c. stanowiących wyjątek od ustanowionej w art. 98 k.p.c. zasady odpowiedzialności za wynik procesu.

W okolicznościach sprawy niniejszej brak było podstaw, z przyczyn prawidłowo wskazanych przez Sąd Okręgowy, do zastosowania wymienionych przepisów. Przedstawiona przez pozwaną pod koniec 2011 r. propozycja ugody, w odpowiedzi na wniosek pochodzący z marca 2008 r., dotyczyła bowiem wyłącznie budynku administracyjnego, na co powodowie nie przystali i już w pozwie wskazali, że z uwagi na upływ czasu wartość uszkodzonych budynków jest wyższa od podanej przez nich we wniosku o zawarcie ugody, następnie określili wartość przedmiotu sporu na kwotę 300.000 zł (k.26), a po wydaniu opinii przez biegłego zawierającej wycenę budynku - sprecyzowali powództwo. Dokonanie takiej wyceny wymagało niewątpliwie wiadomości specjalnych i dlatego nie można było oczekiwać od powodów ścisłego sprecyzowania roszczenia już na etapie wnoszenia pozwu zawierającego wszak, zgłoszone jako pierwotne, żądanie przywrócenia budynków do stanu poprzedniego. Formułując żądanie pozwu posłużyli się bowiem konstrukcją tzw. roszczenia ewentualnego.

Zgodnie z powszechnym stanowiskiem doktryny oraz orzecznictwa, powołane przepisy prawa górniczego, obowiązujące do końca 2011 r. i mające zastosowanie w rozpoznawanej sprawie, stanowiły *lex specialis* wobec ogólnych zasad naprawienia szkody sformułowanych w kodeksie cywilnym, w szczególności wyłączały wybór przez poszkodowanego sposobu naprawienia szkody, stosownie do art. 363 § 1 k.c. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2010 r., V CSK 242/09, OSNC 2010, Nr 11, poz. 147). To sprawia, że poszkodowany wskutek szkody górniczej nie jest uprawniony do określania w pozwie o naprawienie szkody, jaki wybiera sposób tego naprawienia. W takim przypadku - tzn. wtedy, gdy powód zgłasza nowe roszczenie "zamiast" poprzedniego - nowe roszczenie staje się wyłącznie przedmiotem postępowania, a dawne przestaje nim być. Roszczenie o zapłatę odszkodowania pieniężnego

powstaje zatem dopiero wówczas, gdy przywrócenie do stanu poprzedniego jest niemożliwe lub nadmiernie kosztowne (tak SN w wyroku z dnia 13 września 2012 r., V CSK 379/11, LEX nr 1223734).

Z tych względów, apelacja, jako nieuzasadniona, podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.